

ПЛАТОНСКО ИЗДАЊЕ

Дејан Симоновић

БЕСПОСЛИЧАРИ

Дејан СИМОЛОВИЋ

Бесјосличари

*(шаљиво-горак роман о нашим
уврнутим животима)
йлатонско издање*

Copyright 2018 Дејан Симоновић

Насловна страна и фотографија: Дејан Симоновић

*Оксиморон
Београд, 2018.*

У предворју

Ево нас у предворју електронског, платонског издања романа *Бесџосличари* који се, у свом материјалном, штампаном облику пред читаоцима појавио 2015. године.

Наш уважени критичар Папазјаније Збркић је, поводом платонског издања *Бесџосличара*, написао:

„Фини хумор овог романа постаје још финији у његовом платонском облику, а изокренутости нашег света бивају још изокренутије, док су изобличености још изобличеније. То је природно и неизбежно. Задирући иза привида и обмана свакодневице, *Бесџосличари* досежу онај истинити, непатворени свет идеја.“

Са *Бесџосличарима* ћете се, горко и слатко, насмејати својим мукама и невољама. А то никако није мало.

Свет овог романа је наш свет, иако хуморно и сатирички закривљен. Његови ликови су људи попут нас.

Више о досадашњем беспосличарском животу можете сазнати на <http://dejansimonovic.blogspot.rs>.

Уз платонско, и даље ће опстојавати, и моћи да се прибави, и штампано издање овог црнихуморног романа.

Да не дужимо. Зашто да се задржавамо у предворју. Уђимо у роман.

1.

У барицама, огледало се небо, прошарано грудвицама одлазећих облака. Киша се премештала тамо где је нужнија, да натопи усеве и поља. Град је, враголанка, попрскала тек успут, као у шали. Другде је чека важнији, одговорнији задатак.

На хитно заказаној седници владе једнодушно је изгласано да се веселници, за уложени труд и савесно обављање дужности, додели посебно признање.

„Јер“, загрмео је министар трговине и телепатије, „омане ли година, бесиће нас по бандерама!“

Министар трговине и телепатије је волео јаке изразе. Имао је громак глас којим је ударао као маљем: „Буп! Буп! Буп!“ У црну земљу да те сабије.

Чланови кабинета су, и нехотице, опипали вратове.

Министарка пољопривреде и правде је похитала да умири колеге. Година ће бити родна, уверавала их је. Ето, и сама је у благословеном стању. Дакле, нема разлога за бригу. Уосталом, ни наши закони не предвиђају казне вешањем, стрељањем, гиљотинирањем, електрифицирањем, набијањем на колац, черечењем и осталим видовима отправања са овог света.

Увек зловна опозиција је, наравно, накарадно тумачила ово законско човекољубље. Влада је, тврдили су, осудила поданике на неподношљив живот. Опозиција као опозиција, шта би друго него да закера и зановета. То јој је посао.

Министар полиције и просвете није био превише убеђен у оно – уосталом.

„Брига руљу за законе кад побесни“, прогунђао је бојажљиво, „не насрће законским средствима већ свиме што јој дође под руку. Ћаци су најгори, њих се треба посебно чувати“, са нелагодошћу се сећао својих наставничких дана и пасјалучка које му је приређивала обесна младеж. Сместа је назвао потчињене да провери има ли неких неуобичајених покрета или, не дао бог, немира по улицама. Ништа, озбиљно, шефе, умирили су га. Рутинске ствари. За вече је планирана редовна туча навијача, средњег обима. Бију се Јувентусовци с Арсеналцима. Ако, ако, одобрио је први педагог и полицајац, нека се народ мало плаши, да се не обезобрази. Био је поносан на своје навијачке одреде и потајно киван што колеге из владе нису одале дужно признање овом изуму. Ни сам премијер није био свестан његове важности. Да им није мене и мојих навијача, давно би их растргли, гунђао би, насамо, себи у браду, стручњак за изгреднике и ђаке. Бацићу им оставку у лице, па нека се сами сналазе, претио је у мислима када би био посебно лоше воље. Живо је замишљао ту сцену. Видео је згранута, претрашена лица. Чуо вапаје – не остављај нас! не остављај! Узданицо! Спасиоче! Једина надо наша! А он? Шта би он на то? Некада би се умилостивио и пристао да их и даље штити. Некада би их, високо подигавши браду, препустио њиховој судбини.

Будућа принова је усхитила читав министарски савет. Министарка саобраћаја и спорта је бременитој колегиници обећала дечја колица на електрични погон, са уграђеним монитором и бежичним интернетом. Обећала јој је и фитнес центар са теретаном.

Министар финансија и филантропије се зарекао да ће, не било му рундаве главе на раменима, властитим рукама, а биле

су као лопате, ископати кредит за новорођенче, има још земаља и новчаних завода код којих се нисмо задужили.

Министарка војске и вера је топло поздравила скори долазак будућег војника и верника. Или вернице и војничиче, сасвим свеједно. И две сузе је пустила. Једну тврду, војничку. И другу ганутљиво побожну.

Министар културе и космологије је значајно ћутао.

„Ох, драга моја, драга моја“, изљубила је министарка енергетике и ентузијазма министарку пољопривреде и правде. „Чедо ће ти кроз живот ићи под високим напоном.“

Министарка забаве и здравља је колегиници отворила неограничен рачун за све апотеке и потписала јој пропусницу за све играонице у земљи.

Министар машиноградње и метаболизма је био вољан да министарки саобраћаја и спорта, одмах по завршетку седнице, направи будућег олимпијског шампиона или шампионку. Овај уместан предлог, међутим, није добио неопходну већину.

Тако је, тек што је преваљило подне, завршена хитна седница владе. Влада се састајала различитим данима, у различито време. Понекад иза поноћи, када се дневни утисци слегну, догађаји сталоже, одлуке сазру. Понекад зором, да предупреди и припреми збивања. Или у подне, да их подстакне. Понекад би се у глуво доба ноћи на небу оцртала холограмска пројекција министарског сазива. Нека знају грађани да се бди над њима. На основу ове пројекције се, међутим, није могло закључити да је влада на окупу и да управо приправља судбину земље и њених житеља. Није се могло закључити ни обрнуто. Распоред заседања је држан у најстрожој тајности. Из безбедносних разлога, на наваљивање министра полиције и просвете.

„Таман посла да знају кад се скупљамо, па да нас све потамане, овако на гомили.“

Престолонаследник је, на трему двора, до високог сјаја гланцао своје пролећне ципеле, да се читава земља у њима

огледне. Гланца, тако, и гланца, и све ишчекује да се око њега, ситно пијучући, сјате народне масе па да им, брижан, баци штогод зрневља, да зобљу. Припремио је силесију цакова, напунио је њима читаву шупу.

Народне масе су, међутим, заокупљене другим послом. Пред зградом председништва се отегао ред, све тамо до главне поште, гладне писама која све ређе стижу. То председник, као и сваке среде, гледа у жуљевите дланове својих сународника и предвиђа им будућност, са запањујућом тачношћу. Ипак, забрањено му је да види сопствену. Недоступна му је и будућност земље којом председава, што понеки неваљалци злурадо тумаче.

Ни премијер не заостаје за председником. Сваког петка, од зоре до сумрака, завирује у душу напаћеног народа и дели утеху. Кутлачом, из огромног казана који се пуши. Када се казан испразни, подижу га челичним ужадима и спуштају нови. Утешитељски ред почиње тамо негде код трамвајског моста, вијуга поред аутобуске и железничке станице, олакшавајућа околност за пристигле из унутрашњости. Обигравају га продавци свакојаких напитака и ђаконија. Има и оних који ће, уз пристојну награду, радо попричекати уместо вас.

Понеко споји дане да у једном замаху заврши утешитељску и видовњачку ствар.

Уз председника, престолонаследника, премијера, министре, земља има и скупштину и остале органе народне власти.

По трговима и улицама, посланици продају лозове Народне лутрије. Срећни добитници стичу право да, у зависности од згодитка, ишамарају председника, премијера, министре и њихове помоћнике, државне секретаре и посланике. Занимање је огромно, добит за државни буџет знатна. Извлачење је петком увече, грозница тада достиже врхунац. Улице су пуне, сви су приковани уз телевизоре. Једва да ико дише. Извлачења су јавна али се сама шамарања, из разумљивих разлога, не

преносе на државној телевизији, иако је било и таквих, недолличних захтева. Ова лутријска игра је добила и свој народни назив. Зову је *шамарица*.

Ваља приметити да је индустрија игара на срећу у нас доживела буран развој и изузетан процват. Веома су популарна клађења сваке врсте. Посебно је омиљена *йолицајка* која подразумева опкладе на број превара, проневера, пљачки, провала, разбојништава, убистава, убистава у покушају, силовања, насилничког понашања, тешких и лаких телесних повреда и осталих дела подложних кривичном законик, којима обилује наша лепа и узбудљива земља, а почињена су у току двадесет четири часа, од поноћи до поноћи. Могуће је сецовати на комплет злодела у целини или на злочине појединачно. Занимање је огромно, скоро да достиже помаму за *шамарицом*.

По том основу, уцртани смо и у туристичку мапу света, није то мали успех. „Обиђите царство злочина!”, рекламира нас један од водећих светских туроператера.

Овакав публицитет себи у заслугу приписују, како министар полиције и просвете тако и министар трговине и телепатије. Тим поводом су, једном приликом, на седници владе између њих двојице пале тешке речи, умало да дође и до туче. Развађао их је премијер лично. Иако није морао. Могао је да их пусти да размене по који ударац, не би му то замерила министарка енергетике и ентузијазма, мало варничења не шкоди, влада би тиме добила на динамици. Премало искри у кабинету, то јој је главна притужба. Има и других, али те могу да се подведу под разво.

Свако добронамеран ће закључити да код нас превладава друштвено одговорно коцкање, не пропушта да истакне шармантна PR менаџерка Народне лутрије која, почетком сваке школске године, дели бесплатне лозове и тикете основцима, док средњошколцима и студентима одобрава знатан попуст.

„Као и у сваком другом послу, и у коцкању је важно почети на време да би се достигао максимум сопствених могућности“, наглашава ова згодна, увек ведро, увек насмејана особа, која сваком својом појавом измами мноштво мушких уздаха. Менаџерка скупља те уздахе. Држи их у кућном сефу. Ваљаће јој. Не зна зашто, али је сигурна да ће јој ваљати. Помишљала је да их однесе у банку, да их укамати, али јој се због нечег није дало.

Долазило је, због наше пиаровке, и до свађа.

„А за мном не уздишеш, суклато једна?“, пребацила је не једна супруга, девојка, љубавница свом мушком додатку.

Осим што продају лозове, народни посланици обављају и друге веома важне задатке, од пресудног значаја за судбину народа и државе. У скупштинском здању играју зуце, парализе, труле кобиле, ћораве баке. Уз организовано присуство туриста из читавог света. Наш платни биланс има од тога огромне користи.

Уз световну власт, у земљи делује и духовна. Духовна лица лепо поју и још лепше машу кандилом, милина и слушати, и гледати. Има и безбожника који су на рачун ових лица певали песмицу: „Иде попа око тебе, пази да се не огребе“, али се на такве злобнике нећемо обазирати.

Не знамо став духовних власти поводом величанственог туристичког пробоја миле нам отаџбине. Знамо једино да је извесни Ђ. М., свештеник по занимању, фудбалер из хобија, са снажном батеријском лампом у руци, и по најзабаченијим градским сокацима трагао за изгубљеном вером. Не знамо да ли ју је нашао.

Поред органа домаће производње, имамо и импорт првокласног квалитета. То је Савет амбасадора који домаћим органима олакшава обављање претешких државничких обавеза, подучавајући и усмеравајући, корећи их када треба, хвалећи када су заслужили. Уме Савет, као брижан родитељ, и да

подвикне ако је то неопходно. Не либи се ни да нареди. Савет амбасадора заседа у представништву једне светске силе чије име није упутно помињати, да нас не поједе мрак. Мрак има здраве и оштре зубе. Све природне, ниједан вештачки. Нигде пломбе, нигде каријеса. Зато што се мрак правилно храни и редовно одржава хигијену зуба и усне дупље. Био је истакнут као пример и на Светском конгресу стоматолога у Охају. Ко не верује, нека сам провери. На властиту одговорност.

Савет амбасадора не предвиђа будућност, не дели утеху, али дели упозорења, забране, наредбе.

Уопште, наша лепа отаџбина је богата свим облицима власти и другим природним благом.

2.

Био је то априлски дан. Ни хладан, ни врео. Таман како треба. Ни да дрхтиш и цвокоћеш, ни да, ознојен, уфћеш.

На семафорима, смењивале су се боје. Црвена, жута, зелена. Заустави, упозори, пропусти. Стани, припази, крени.

Из градског аутобуса је истетурао човек несигурног корачка, замућеног погледа. Није наставио даље. Није меркао ни аутобусе, ни трамваје, да се утисне у неки од њих, како би га пренели до коначног одредишта. Освртао се око себе, али не као да нешто тражи већ као да је негде запао, па покушава да установи где.

Шарајући поглед му се зауставља на билборду. Природно, где би другде. Билборди и постоје да поглед на њима почине. Као што постоје клупе да се на њих седне.

Шта види? Види раздраганог пса који трчи по цветном пољу. Боје су веселе, изразите. Веселије и изразитије него на било ком пољу којим је Никола Никодијевић икада прошао. Изнад поља, изнад пса, распростра се огroman натпис: *Твој најбољи пријатељ?*

Слика уступа место следећој. Ево ушушкане радне собе. У њој, масиван радни сто. На столу, лампа. Под лампом књига. Изнад свега, поновљено питање: *Твој најбољи пријатељ?*

Мој најбољи пријатељ? пита се и Никола, онако успут, не тражећи одговор.

Затим више нема собе. Ни стола, ни лампе. Нема ни књиге. Ни поља. Ни пса. Ту је мост. На мосту човек, зуре у реку, силно га вуче ток испод њега. На човековом лицу – најцрње очајање. Небо је сиво, светлост тмурна, тмурнија не може бити. Натпис пита: *Јачи од незнађа?*

Јачи? пита се Никола Никодијевић, онако успут.

Ту је поново лице. Озарено. Испод лица, рамена. На лево се, благо и нежно, спустила женска рука. Лепа рука, дугих, фино извајаних прстију. Боје су поново јарке. И саме озарене. Натпис поручује: „Твој најбољи пријатељ!“ Доле десно стоји: Фиделис банка. Чиста, сталожена слова. Опредмеђено повеље. *Рука њодришке*, пише испод назива банке.

Све се то затим понавља. Са једном изменом. Жена замењује мушкарца, мушка рука женску.

Гледа Никола билборд, али гледа и билборд њега. И бележи његове изразе, покрете. Забележио би билборд и речи, али их Никола не изговара. Све то затим обрађују моћни рачунари, тумаче вични аналитички умови. И долазе до одговарајућих закључака са одговарајућим последицама.

Са билбордима се није шалити. Познат је случај Миленије Јовановић, из Заклопаче, власнице салона лепоте Мила, лепа била, која се клиберила пред билбордом једног трговинског ланца, па је у дотичном ланцу остала без свих попушта. Узалуд се бранила да није исмевала поменути трговину, где би она, него се ругала самој себи што ринта као луда а пара ни од корова. Одбрана јој није уважена.

Ту недавно је група навијача претукла Танасија Тасу Томашевића из Трстеника који је наред Теразија показао средњи прст познатом произвођачу спортске опреме, у чијим патикама цогира и сама министарка саобраћаја и спорта.

Никола никако да одвоји поглед од слика које се смењују. А опет као да их је и видео, и није видео. Нешто му је друго запосело ум.

Овакво понашање је за сваку осуду. Зар је банка цабе бацила толике паре да би привукла и задржала његову пажњу? Да би му пренела драгоцену сазнање, од пресудне важности за његов живот. А он јој поклања тек делић своје свести. И то онај мањи. Срам га и стид било.

То тако ускоро неће моћи. У припреми је Закон о заштити оглашивача који ће њихова маркетиншка улагања одбранили од потрошачког немара и расејаности. Падаће тада и судске пресуде. Као презреле крушке.

Никола Никодијевић никако да макне. Дува кроз нос, мрмља нешто себи у браду.

То је човек средњих година и средњег стаса, не дебео али дежмекаст, лица округлог као тепсија, нешто истакнутијих јагодица и уздигнутих обрва, као да се нечему чуди. На себи има фармерке и лаку пролећну тексас јакну. Испод јакне, лимун жута ролка. На ногама су му ципеле којима нешто чишћења не би нашкодило. Да се обратио престолонаследнику, припомогао би му да обућу доведе до високог, краљевског сјаја. Али није. Није се запутио ни председнику, да дозна будућност, иако би му било мудрије да је то још давно учинио, извесни догађаји га не би затекли неспремног. Ни премијер му још није завирио у душу, ни утеху му није доделио, није искључено да ће се и то једном збити. Није куповао ни лозове Народне лутрије. Што да баца паре када га згодици ионако заобилазе.

Није био од оних за којима лудују жене, због којих се трују, секу вене, бацају с мостова, скачу са тераса, падају под возове и остала превозна средства. То не, али му нека држећа удовица или распуштеница не би била с раскида. Била би то сладуњава и сочна страст, уз гибанице, зељанице и сарме, уз кремпите, шампите, баклаве. Млака и помало гњецавица.

Деловао је ошамућено, пометено. Као да је негде у њему нешто кврцнуло. Излизао се некакав зупчаник, покидао неки каиш, сломио неки точкић, шта ли?

Шта је с тим човеком? Није сасвим при себи.

Али – зашто? Зашто?

До одговора ћемо путовати десетак аутобуских станица назад, истом линијом али у супротном смеру од оног из кога је пристигао Никола Никодијевић. Сићи ћемо тамо где град лагано гасне. Набасаћемо на овећи хангар, боје избледелог различка, фарба му је ту и тамо сљуштена, нагризли су је киша, сунце, ветар, мразеви, врелине, а нико се није подухватао да ране зацели. Највећа плехана мрља је попримила облик слона уздигнуте сурле.

Тек што смо прошли хангар, кад ето дворишта претрпаног различитим дрангулијама, ко ће све да их наброји. Набациано је ту свашта. Има и окрњених лавабоа, и бетонских блокова, и дасака, и гимнастичких козлића, и тегова. У дворишту чучи двоспратница, мусаво окер. И њена фасада је ту и тамо изгребана, засечена, подерана. Али се двоспратница себе не стиди. Има у њој неког – баш ме брига – пркоса. То сам што сам, свиђало ти се, не свиђало. И таква сам каква сам. Нити те зовем, нити те задржавам. На вољу ти да дођеш, на вољу ти да уђеш, на вољу ти да останеш, на вољу ти да одеш. Ја с тобом да очисти јукам нећу.

На двоспратници се, окачен о кран, кочопери назив *Char-dak Building*, исписан изувијаним, украсним словима.

Чим уђемо у двориште, бесно ће, цимајући зарђалим ланцем, зарезати, па залајати гаров оштрог погледа који поштедно, не штедећи грло, одрађује своја дневна следовања. Ред је да, пре него кренемо даље, са поштовањем махнемо овом часном трудбенику. Да сви тако обављају своју дужност, где би нам крај био.

Ево нас у двоспратници. Нећемо сврнути лево, тамо где су директорске одаје (general manager пише на вратима) Стојана Станимировића, званог Килиманцаро. Порекло овог надимка се губи у наборима времена.

Где је директор, ту је и његово особље. Нема главних без оних који то нису. Ту је Стојанова лична секретарица Мара, њен сто је у предворју директоровог кабинета па нема засебних врата са засебним натписом. Мариног презимена се више нико не сећа, дође јој исто као да га и нема. Шта ће јој презиме? Једна одана секретарица не припада породици, већ фирми, срцем и душом. Увек јој је на располагању. За фирму се и удала. Ту је Стојанов лични саветник (personal adviser) Атанасије Апостоловић Артичока, мудрица лисичје њушке и као угаљ ужагрених очију. Ту је Стојанов лични возач Звездан Завишић, звани Мушмула. Мушмула иде околу са загонетним изразом, као особа којој су поверени важни, замршени а тајни послови. Ја сам много више од шофера, наговештава тај израз, али не смем и нећу да кажем шта. Да чујете, завртело би вам се у глави. Куда ја и кога све возим, коме и шта све носим. Али не, ништа од тога неће сићи са мојих усана. Завезао сам језик, не допуштам да ландара.

Свугде присутан, у све упетљан, Мушмула нема своју канцеларију. Када није у колима или гаражи, седи код кафе-куварице и са њом чаврља о свему и свачему, од пијаце до светске политике. Колико је само завера против сиротог човека-паћеника ту разоткривено. Куварици се помало и удвара, донекле реда ради и да им веселије прође време. Однекле и озбиљно. Носи се мишљу да заснује нову породицу како не би остао човек инокосан. С претходном животном сапутницом се разишао због женских листова и страна. Ајде што је читала, није му криво, нека чита, и драго му је да има начитану жену, а не некакву тамо ћускију. Не ваља што је прочитано узела да примењује, и то на његовом стомаку. Стала је да га храни не-

каквим бућкуришима, травкама, бобицама. Све испошћено, бљутаво, безукусно, неслано. Меса једва ако опепели. Здрава храна, солила му је памет уместо да соли јело. Па нека је, нека другог кљука здравствено, њему је баш гушт да се храни прописима насупрот. Нека буде нездравно, шта с тим? Црћи ће и овако и онако. Бар да се колико-толико наужива и људски наједе док је на овој земљи. А и ти прописи се, убеђен је, мењају како коме негде дуне. И како нечијем џепу погодује. Неће га изваћарити, није толика наивчина.

На срећу да је на време смотао пар станчића, па је имао где да се исели. Има и таквих мамлаза који се годинама бакћу грађевинским послом, а ни собу нису стекли. Промашили струку.

Кафе-куварица, лепо заокругљена, брашњавих образа, није била од оних које фермају којекакве слабоумне савете него је, одмах се то осети, терала по старински, држећи се начела да нема сласти без масти. Пре годиницу и по је сахранила свог човека, срце му је стало у току преноса фудбалске утакмице, баш кад су наши промашили пенал, лепо му је говорила да ће му спорт доћи главе али није хтео да слуша.

Таман се код обоје упразнило место. Што да се не допуне.

Мислио се, мислио, али никако да се одлучи. Бунило га је што са женом добијаш и татора, хигијеничара и контролора а он се таман навикао на комоцију дечака који проводи распуст код ујака нежење.

То би била аристократија овог предузећа. Нижа класа је шљакала на спрату. Пре него што се попнемо, ред је да кажемо пар речи о самој фирми и ономе што јој је претходило.

Предак, ако тако смемо рећи, Chardak Building-а био је Савград, скраћено од Савременог градитеља. Кумовала му је жена секретара градског комитета која је необично волела да фирмама надева имена. Све су то наша дечица, говорила је.

Скраћујемо време историјског заостајања, зато скраћујемо називе. Додавала је.

Савград је основан у време обнове и изградње, у доба када су изумљени савремена жена, савремени родитељи, савремени дом и остале савремености. Када је преко ноћи хрупила савременица, да одвоји земљу од некадашње реакционарне безвремености. Па је и савременост затим застарела, застаревање се убрзавало, свело са деценија на године, па и месеце, стићи ће се и до дана, сата, минута.

Савград се, у напону снаге, захуктао, размахео по градилиштима на више континената. Градио је и по сибирским мразевима, и по афричким врелинама. Било га је и у Азији, и у Америци, истина Јужној. Просто се разуларио. Није то могло да потраје. Стигло је време рушења и разградње. Савград је занемоћао. Копнео је из дана у дан. Губио је посао за послом, приход за приходом. Све док га, за џак цемента, није купио Шиља Штука, некадашњи фризер за даме, који се међу женским светом прочуо и по још неким услугама и гарантованој дискрецији. „Када те тај нафризира, онда си стварно нафризирана“, шапутала је пријатељица пријатељици. „Уф, где смем од оног мог, да нешто нањуши, измесио би ме као ћуфте, много је заостао“, вајкала би се понека.

Како и даме умеју да изможде човека, а ваља мислити и на позније године, Шиља Штука је решио да се позабави озбиљнијим бизнисом.

Окретних фризерских прстију, умео је да из Савграда извуче све што се извући могло. Распродао је машине, шта ће му, није ваљда луд да гради. Подигао је четрдесет четири кредита на суме од којих би вам се замутило пред очима. Савград се показао као користан залог и уносан залогај.

Кредити, наравно, никада нису враћени а од својевремено моћног дива, који је гвозденим ручердама малтене обухватао планету, остао је заплетен стечајни поступак. Остала је и ша-

чица некада запослених која би се, с времена на време, појавила пред неким надлештвом, искајући недостижну правду.

Тако је, уосталом, морало бити. Савград је већ носио у себи Шиљу Штуку, било је само питање када ће вирус да букне. Као што је обнова и изградња носила у себи рушење и разградњу. Скоро сва предузећа зачета тих обновитељских дана умирала су или се смртно разбољевала на своје педесете или шездесете рођендане. Постала су поствремена.

У Савграду су радили и Стојан Станимировић Килиманџаро, и Атанасије Апостоловић Артичока, и Звездан Завишић Мушмула, и секретарица и Мара, и кафе-куварица брашњавих образа. Радио је тамо и Никола Никодијевић. Стојан Станимировић је био финансијски директор а Никола се бавио набавком и одржавањем машина.

Када се Савград затетурао, Стојан Станимировић се први снашао, разабрао је куда то води. Окупио је људе, откупио машине којих се Шиља Штука решавао будзашто. Причало се и да чини цену Стојану Станимировићу јер му је овај, наводно, припомогао да Савград смота брже и лакше него што би смотао цигару. Прносили су се и други гласови о Килиманџару. Говоркало се и да има неке политичаре у џепу, па да их отуд вади када му затребају, као што коцкари ваде оне кечеве из коцошких рукава, али то никада није званично потврђено. Џепове му нисмо изврнули, не знамо шта се све у њима налази.

Тек, Chardak Building је пар година бодро билдинговао. Нешто се градило, а и изнајмљивале су се и машине, довучене из Савграда. Било је и послова, било је пара. А онда је и Chardak Building почео да штуча и кашљуца. Зашао је у неке чудновате воде у којима се Никола све теже сналазио и све невољније боравио. Догађало се све чешће да машине и не напусте хангар а да налози буду потписани, фактуре испостављене, њихов рад наплаћен. На налозима је било његово име којим је

потврђивао непостојеће. Мучило га је то. А и страховао је да због тих потписа не награбуси. „Не разумеш модерно пословање. Смањујемо трошкове, повећавамо добит. Надопуњујемо тржиште“, презриво га је пресецао Апостоловић. „Ако је теби незгодно да потписујеш, наћи ћемо неког коме неће бити незгодно. Ништа лакше од тога.“

Постојеће више никог није занимало. Било је неисплативо.

Толико о претходном добу. Вратимо се садашњем. Да бисмо се запутили у будуће.

Доста смо се задржали у приземљу, време је да се попнемо на спрат. Задихаћемо се, степениште је стрмо, али ако, нека се задишемо, добро је то за здравље. Иако ни ту не треба претеривати. Да, којим случајем, не издахнемо. Умереност је мајка мудрости.

Скрећемо десно. Прескачемо једна, друга, трећа врата. Не обазиремо се на хрипање које се разлеже иза других, нисмо медицинари. Заустављамо се код оних сасвим у дну. На њима стоји: Никола Никодијевић, fleet manager.

Ту смо. Куцамо, трипут кратко. Никодијевића смо, истина, оставили на другом месту али је ипак ред да се најавимо. Можда се врнуо неком ваздушном или подземном пречицом. Има свакојаких неистражених подземних и надземних пролаза у нашем граду. Можда се у канцеларији задесио и неко други.

Остајемо без одговора. Куцамо поново. Затим притискамо кваку. Лагано, обазриво. Врата ћемо одшкринути с опрезом, нисмо од оних који упадају тамо где их нико није звао. Ево нас у невеликој просторији чији прозори гледају на хангар. Гледају, управо, на оног слона подигнуте сурле. Ту је полица са фасциклама и регистраторима, превише смо пристојни да бисмо по њима претурали.

Ту је и пар приручника, каталога и сличних публикација. Нећемо их прелистати, ко ће га знати шта бисмо све могли

да у њима нађемо. Можда неко ћушнуто љубавно писамце, с тепајућим позивом на мажење и баклаве. Или какву белешку која није за свачије очи. Или.

Мада, шта ми то трабуњамо? Где ми то живимо? У какав временски усек смо се заглавили? Ко још шаље љубавна писамца? Ко се још замајава таквим дрангулијама? Поред SMS-ова и мејлова? Опет, ко каже да није преостало и штогод безнадежно заосталог света који се тврдоглаво држи старинских обичаја, одбијајући да ухвати корак са свеопштим напретком? Да нема таквих који више ни не каскају негде на зачељу, чак се и не претварају да би да држе какав-такав прикључак, макар и са огромним заостајањем, него су безочно сели на траву и жваћу сендвич са сиром.

Ту је радни сто. Са фиокама. Не завирујемо им у утробу.

На столу је монитор. Испод стола занемело кућиште рачунара. Нит зуји, нит бруји, нит тандрче.

За столом је столица на којој, сваког боговетног дана, изузев суботе и недеље, седи Никола Никодијевић. И не само што седи, него и куцка по тастатури, разговара телефоном, прелистава фасцикле, отвара и затвара регистраторе, нешто у њих умеће, нешто из њих вади. И, уопште, обавља свакакве пословне радње. Повремено прошета просторијом, да протегли удрвенеле ноге. Застане и крај прозора, да процуња погледом. Када је добро расположен, намигне и оном слону на хангару. Сркне и по коју кафицу, освежења ради.

Овога пута, знамо, Николе Никодијевића нема тамо где обично јесте и где би морао бити. Ништа необично. Није на телевизији па да се нађе на два или више места одједном. На једном каналу, тако, видите министра финансија и филантропије како отвара новоподигнуту фабрику, још један доказ да магнетизмом своје личности привлачи инвеститоре из читавог света, док, у том истом тренутку, на другом каналу, тај исти министар усхићено обзнањује кредит који је лично на-

бавио. Радуј се, народе, биће пара. Биће и поморанци, и папу-ча, и папагаја, и свега што ти душа иште.

Живот, међутим, жалосно заостаје за телевизијом, интернет му је одмакао у недоглед. Заостатак ће бити све већи. Када постане неиздржив, многи ће се преселити у онај бољи, електронски свет. Тамо где је штошта могуће и где твоја воља господари околностима. Тамо где ти је све на један клик. Преселите се и ви на време. Да не окасните.

Николи Никодијевићу није подарена истовременост. Шта да се ради, нисмо сви исте среће.

Зидови су упили речи које је годинама изговарао, из дана у дан. Прислонимо ли уво, чућемо га како договора ово и оно, има ту сијасет посла око багера, булдожера, кранова, копача и остале скаламерије без које нема грађевинске радње. Прохујало је време пирамида које су саме ницале из песка, ниси морао ни да их заливаш.

Да прислонимо уво? Да послушамо? Макар мало? Одупрећемо се искушњу. Одолећемо разумљивој људској радозналости. Није на нама да по томе копамо. Догоди ли се какво злодело, полиција ће већ узети звучни отисак, да реконструише збивања.

Овде, дакле, немамо шта да тражимо. Нећемо открити узрок последице са којом смо се код оног билборда сусрели. Тамо где се смењују пас, књига, мост, рука на рамену.

У приземље се спуштамо помало забринути. Шта ли је са нашим Николом? Зашто је напустио своје радно место? Да му није позлило? Да није докторима допао шака? Не би тек тако изостао, савестан је то радник, ни гаров га се не би постидео. Да није добио какав посебан задатак? Један од оних који се чак ни Мушмули не додељују? Са каквима је, уз Станимировића, упознат још само његов лични саветник Атанасије Апостоловић Артичока, лукавац шкиљећег погледа? Да га нису

сколиле какве породичне неприлике? Да му није нешто кврцнуло у глави?

Боље да не нагађамо. Нагађање је отац кривих закључака. Творац кобних заблуда. Боље да се обратимо меродавној особи. А ко је меродавнији од general manager-а? Није ли тај у својој фирми мерило свију ствари, постојећих да јесу, непостојећих да нису?

Стојан Станимировић је, међутим, на путу, обавештава нас уљудно његова лична секретарица Мара. Меродавне особе су или одсутне или заузете, такав је поредак ствари, променити га не можемо.

Мара нам се, међутим, радо ставља на располагање. Нуди нас кафом, чајем, соком, може и ракијица, ако је по вољи. То је милолика жена, домаћинског држања, меког, благо певушећег гласа и благих, заобљених покрета. Нема код ње ничег ћошкастог. Ничег да огребе поглед, запара уво.

Уме та са странкама, свакакве је дочекала и испратила. Шта је све чула, чега се све нагледала. Кад оде у пензију, могла би да напише мемоаре. Итекакве. Тукли би се око њих и издавачи, и читаоци. Од пензије и мемоара, наравно, нема ништа. Мара из фирме може да изађе само у сандуку, никако другачије.

Са њом ћемо најпре разменити пар речи о времену и рибицама. Оним што дражесно пливају у акваријуму крај прозора. Колико да уђемо у разговор. Поставићемо и наше питање.

И добити одговор који не желите да знате.

3.

Господин Лежимир Лазикић је имао образе као кесице, очи су му биле избечене као шоље.

Пријатељска Белгравија, објашњавао је, подиже Белгравски зид који ће постати прворазредна туристичка атракција. Посетиоци ће се упињати да га прескоче, а спречаваће их стражари опремљени пушкама и пиштољима на воду. Поред економског значаја, зид ће имати и политичку симболику. Биће то величанствени споменик слободи и правима, потврда отворености ове државе према свету. Ето прилике за нашу посусталу грађевинску оперативу. Досад смо отуд увозили zgodне Белгравке, одсад ћемо у ту лепу земљу извозити наше вредне и веште грађевинце који ће у њихов зид уградити своје прегнуће.

Нешто је, међутим, као каква киселина, нагрисало не само одећу већ и кожу господина Лазикића. Параскева Пауновић је угледала некакав сплет жица, струјних кола. Већ извесно време су јој се указивале такве ствари.

Притиснула је дугме и избрисала сплет жица са екрана.

Ближњима је, на трпезаријском столу, оставила поруку:

Одох ја, сналазијте се сами.

Било је то zgodно место, неће је превидети када седну да ждери.

Онда се предомислила, исцепала папир па написала:

Одох ЈА! Сналазијте се САМИ!

Тако је деловало снажније, убедљивије.

Из ходника се вратила у кухињу. Прочепркала је по плакару. У дневну собу је ушла са чекићем у руци. Звекнула је телевизору. И осетила како јој крвотоком струји сласт. Давно је то желела да уради. У ходнику је чекићем кврцнула огледало.

На улици, кључеве је бацила у сливник. Могла је и у контејнер, позивао ју је разјапљених металних чељусти. Могла је да их остави и испод отирача, али је сливник био најпримеренији њеним осећањима, а Параскева Пауновић је одлучила да се надаље држи својих осећања. Доста их је ћушкала у ћошак. Нека је воде, па куда је одведу.

Прешла је једну, затим другу раскрсницу. Семафори су је заустављали, пропуштали, упозоравали. На трећој ју је закупила девојка с микрофоном у руци.

„Куда сте кренули у ово пријатно, пролећно подне?“

Девојка је припадала све бројнијем племену лутајућих репортера који ујутру, у подне, поподне, предвече, увече, све до иза поноћи, препадају пролазнике свакојаким питањима.

„У першун, ето куда сам кренула“, одбрусила је Параскева.

Репортерка се није дала смести, навикла је на којекакве одговоре и различите пролазнике.

„А шта вас чини срећном?“, дометнула је питање питању.

Остала је без одговора. Са њом је без одговора остало и знатижељно телевизијско гледалиште.

Репортерка се снашла у магновењу, била је окретна као видра.

„Каква је веза између першуна и среће?“, упитала је манекенку у студију.

Ни манекенка се није збунила. Пронашла је срећу у јединственом укусу који першун даје.

„Срећа је када нађеш своје место у животу, то ти је срећа, срећо моја. Све остало ти је: пиши-бриши, иди ми – дођи ми“, није се двоумио чича у тренерци.

Манекенка се сложила без двоумљења. Ето, она је нашла своје место на модној писти. Пре тога је силно желела да постане астронаут, али је на време увидела да космички летови нису за њу. Бестежинско стање, прочитала је негде, уништава тен и деформише тело. Грдно би погрешила да се отиснула у свемир. Осећала би се страшно несрећном. Нађите своје место, поручила би младим девојкама, зна да се многе угледају на њу и да ће им њене речи нешто значити. Жели да им, као сестра, покаже пут. Да не лутају. Све су жене сестре, зар не?

Лутајућа репортерка је била презадовољна, спрега терен – студио је савршено дејствовала, и овог пута је показала шта уме.

4.

Николу Никодијевића налазимо на оном истом месту, пред оним истим билбордом, мрднуо није. Сатрвен је, изнурен. Открили смо зашто. Ко не би био да му се десило исто што и њему? Још се добро држи, неко други би се скљокао да је у његовој кожи. Узмимо оног веселника што шпарта канцеларијом на другом спрату зграде посађене тик до станице градског превоза. Да, управо оног што му се силуета повремено оцртава у прозору па губи негде у дну. Да, баш тог што испаљује рафал речи у свој мобилни телефон. Узјахао је судбину, осећа, тера галопом, пут под копитама прашти. Али... Али... И опет – али... Одузмите му канцеларију, телефон, лаптоп, ауди који преде. И, шта се збива? Ено га, ваља се по прабини.

Човек је сплет, чак стицај околности, промрсили би седобради мудраци. Измести га из окружења, увенуће као и свака друга биљка. Пустимо ова зановетала, манимо се тих закерала, ко је још од њих вајде видео. Ни пену за бријање не можеш да им продаш. Њихове речи вреде колико и њихова куповна моћ. А то знамо колико је.

Никола у прашину није доспео али би да се негде опружи. Да се, колико-толико, поврати. Ништа зазорно. Природна потреба. Али околности не иду увек на руку природним потребама. Рецимо, када вам пригусте наред улице, не можете да се олакшате уз прво дрво, стуб или семафор него морате да пронађете намени уподобљено место.

Тако је и са Николом Никодијевићем.

Не може да се баци на плочник, газили би по њему. Мрзело би их да прескачу или заобилазе, ко ће још и на то да губи време. Неки би једва дочекали да им се драговољно подметне. И њих газе од јутра до јутра. Ето прилике да себи приуште слично задовољство. Штета пропустити.

Ни на травњак не може да се прући. Земља је још увек хладњикава, влажњикава. Клупе су тврде, урезају се у леђа. Узнемиравали би га, да прилегне на неку, такви су људи. Гонили би га да му напакосте, макар ни сами не сели.

И полиција би му правила сметње. Посао јој је да омета. На шта би личила држава у којој би свако радио шта му се прохте? Идеш, идеш, па се одједном прућиш. Дошло ти. Не може то тако. Постоји неки ред, мора да се зна неки поредак.

По ком основу би поступили? Има ли неког прописа против лежања на клупи? Никола то не зна. Намножило се тих закона, уредби, одредби, свакодневно их производе у огромним количинама.

Дакле, нема му друге него – правац кући па се излежавај до миле воље. Лако је то рећи. Упутио би се већ Никола Никодијевић свом кревету, завукао под ћебе, оно лако пролећно, загрио би јастук, међутим...

Шта значи то *међушим*? Шта би одговорио да га приупита какав лутајући репортер, закупи каква луњајућа репортерка? Шта би о том *међушим* дознали телевизијски гледаоци?

Ништа. Не би се Никола Никодијевић исповедао пред камером, не исповеда се тај ни пред попом. Такав је, све своје у себи чува. Уместо да све што има, како доликује, стави у излог, наочиглед свету. Као сваки ваљани грађанин који нема ништа, ни од кога да крије. Овом његовом маном ће морати да се позабави неко надлежан. Шта он то таји? Пред ким? Због чега? Свакако има неке задње намере, када их ником не показује. Није ли речено: „Ко се у себи крије, боље да га није?“

Ако неће кући, негде мора. Град је мега-фабрика за производњу кретања. Нема застоја. Изузев на семафорима, у прописаним временским интервалима. Осим семафора, привремено задржавање је могуће још на аутобуским, трамвајским и тролејбуским станицама. А веома пожељно, ако не и обавезно, пред билбордима. Уколико је реч о активном заустављању, не пуком зверачу у празно. Пред билбордима се зарађују поени за сваки секунд пажње. Али се ни пред билбордом не може стајати вечно.

Покретна трака града повлачи и Николу Никодијевића. Ноге га саме носе дуж блокова, промиче улаз за улазом, ниже се зграда за зградом. Иза зидова, иза прозора, светлуцају телевизори, трепере монитори. Преврћу се канали, излиставају сајтови, читају, пишу, одашиљу мејлови. Жваћу се залогаји, гутају таблете.

Семафори га заустављају, опомињу, пропуштају.

Предео му је познат а непрепознатљив. Свакодневно га је секао у пролазу, у хитњи да стигне на посао, у журби да се посла врати. Пролетао му је пред очима у јурњави-журњави. Све је било на неки начин нестварно, као да промичу кулисе. Сада се предео згушњавао, пружао отпор. Није то више био низ слика које тек мимогред мину. Била је то неочекивана густина нечег што је тврдоглаво ту. Морао је да се пробија кроз простор, да се са њим бори.

Цеп сакоа му није давао мира. Заправо, не сам цеп него извесан предмет у њему. Тај предмет је до јутрос био на сасвим другом месту. Тамо где би и ваљало да буде. А сада је код Николе, иако га није желео, нити му треба. А у том предмету... Том предмету... Опипава га свако мало, у залудној нади да ће волшебно ишчезнути.

Иде тако Никола Никодијевић. И иде. И опет иде. Мимоидази се са разним суграђанима и суграђанкама, има ту и намрштених беба у колицима, и стараца са умором у очима. До-

ваља му се у сусрет понеко округао као лопта, прободу ваздух неко оштар као шило.

Хучи и бучи унезверена бујица аутобуса, камиона, аутомобила. Промакне небом и по који авион. А летећих ћилима – нигде. Ни на метлама нико не јаше. Ипак, има ли погоднијег возила од летећег ћилима или летеће метле? Не загађују околицу, не закрчују улице. Метлу можеш да паркираш где год ти се прохте, заузима тек сићушан део драгоценог, све оскуднијег простора. И с летећег ћилима и с метле се пружа леп поглед одозго, а ваздух ти нежно милује лице.

Зна то и професор физике у пензији који се запутио у Запад за патенте да региструје свој изум – метлолет. И то у оба облика: женском и мушком. Није далеко дан када ће брундати у месту све што се још којекако котрља градом јер нико неће моћи да се помери ни за милиметар. Саобраћајни колапс ће му утерати у џеп силне тантијеме. Професор ће од зараде купити острво. На острву ће подићи замак. Са дебелим зидинама. И пушкарницама. Па чик нека неко проба да га узнемири.

Ради професор и на другим изумима које захтева дух доба. Тај дух га походи у сну, обично пред зору. И саопштава му своје налоге. Пре неки дан му је поверио задатак да створи хепиметар. Справа је свакако неопходна. Ваља знати степен среће који је сваки грађанин успео да досегне. И на основу тога предузети одговарајуће мере. Срећнијима би следовали већи приходи, имали би и већа права, што је сасвим логично. Према несрећницима би се односило са нужном строгошћу. Њихово стање би се могло узети и као саботажа.

Степен свачије среће би морао да се егзактно утврди, у хепинес јединицама, до у четврту децималу, професор је много волео реч егзактно, како би се избегла свака злоупотреба која проистиче из жалосне и за дух тачности понижавајуће неодређености. Могао би да се направи и програм који би, мимо људске самовоље, а на основу досегнутог коефицијента

среће, сам додељивао права и приходе. Читав друштвени и државни живот би могао да се аутоматизује на стриктно научним основама. Професор је волео реч *сѝриктино* колико и реч *еїзакѝно*, а хепиметром ће се најозбиљније позабавити наредних дана.

Оставимо профу нека перја својим путем. Вратимо се Николи Никодијевићу.

Тај и даље иде. Град га гони, али и сам Никола избегава да стане. Да не би морао да одлучује шта ће и куда даље, а то даље му је тешко да домисли. Прибојавао се и да га, заустави ли се, не задеси нешто ружно. У месту си изложенији, беспомоћнији него у покрету. Најлакша је непомична мета. Као оне које је гађао у војсци. И промашивао. Трзај пушке је остављао маснице на рамену. У рату није гађао никог. Подигли су га с легала, али га нису допремили до бојишта.

Забасао је у крај у коме раније није био. А опет, наставили су се исти низови истоветних зграда. Сусретао је истоветне пролазнике са истоветном туробном раздраженошћу на лицу, у очима, у покретима. Промицали су билборди. Ту и тамо би му поглед окрзнуо графит: *Банку у банкроѝ*. Пролазио је поред истоветних кафића. Сврати, сврати, вукли су га за рукав, нападни као уличне фаћкалице.

Зашто да сврати? Да дрмне коју? Да се наљоска? Натреска као земља? Да се обезнани? То ли му треба? Никако. Хоће да остане присебан. Сада му је то можда важније него икад. Имајући у виду... Слона подигнуте сурле. И гарова на ланцу. И онај предмет. И уопште.

Иде Никола, иде Никодијевић. Вуче га она трака, вуче. Али га вуче и жеља да седне. Да одахне. Да се мало ражалости над собом. Има право и да се почасте. За утеху. Због...

А кафићи позивају, маме. Уђи, сироти човече. Одмори напаћену душу.

Пренебрегнеш један, одбијеш други, одбациш трећи позив, али ти и опирање дојади. Коракнеш, машиш се за врата. И, ето те.

Кафић као кафић, шта ту има да се описује? Зева шанкер за шанком. Котрља се мрзовољна келнерица. Са зида, укоченим стакластим очима, строго гледа глава јелена, палог у ко зна ком лову. Ко ли га је упуцао? Да није. Лазика? Лежимир Лазикић? Шушу-шаша Лазика? Иде ли тај у лов на крупну дивљач?

Ту су столићи за четврт особе око којих се, по неком непознатом физичком закону, размести више људи. Све у свему, уобичајена слика. Да је бар бели медвед у углу па да ти полети у загрљај и ускликне: „Ессе homo!“ Или да са радија потече извештај о водостању. Дунав код Бездана... И тако то. Али нема белог медведа. Нема усклика. Нема извештаја. Има само жамора.

Никола Никодијевић наручује топлу чоколаду. Пријаће му нешто вруће, густо, слатко. Оштро и љуто би га раздражило. То не жели, ионако је превише је узнемирен.

Док наручује, прекорева себе што се излаже сувишном трошку. У овом положају, тако нешто себи не би могао да допусти.

Ипак, ипак... Да ли је тај положај већ наступио? Или тек треба да наступи? Опишава џеп сакоа. Вади онај четвртасти предмет. Полаже га на сто. Предмет је сивкасто плав. Радна књижица, пише на њему.

Ех, радна, мрмља Никола. Било некад. Преврће листове. Опрезно. Чак са зебњом, као да би књижица могла да му се распадне у руци.

Датум престанка радног односа: 15. април, тако стоји. Потврђено печатом и потписом. А тај 15. април је управо данашњи дан. Ствар је, дакле, двосмислена. Може да се тумачи овако, може онако. Као да је још увек запослен те, према томе, може себи да приушти исто што и онај коме враголасто,

уз сладак шапат – потроши ме, потроши – намигује следећа плата. Али може да се тумачи и као да је већ данас сврстан у беспосличаре па му, као таквом, трошкарчење по кафићима нити приличи, нити припада. Најбоље ће, и најтачније, а један грађевинац држи до тачности, бити да овај дан узме као прелазни. Није ни тамо, није ни овамо. Него негде између.

Шанкер чека да му неко наручи коктел па да покаже шта уме. Спао је на то да сипа и пере, понижавајуће. А завршио је курс код коктел-мајстора за кога се грабио и сам амбасадорски свет. Труне са простачком клијентелом. Где ли су барови Британије? Мрзовољно мерка салу. Има ли ту иког да...

Можда оно двоје у дну што, пригнути, преврћу некакве пипире? Жена повремено нешто штиклира или подвуче, мушкарац климне или одмахне главом. Нема шансе. Ти неће маћи даље од кафе. Можда најјефтнија џибра за њега, танка кафа за њу. То им је домет.

Оне три заћеретане девојке? Ма какви. Те троше којекакве бућкурише.

Она четири момка што меркају те три девојке? Нема шансе. Ти и не знају шта је коктел. Ординарне пивопије, најгори сој. Пиво је пиће простачко, навијачко. Око чега ли се договарају? Око девојака, сигурно. Ко коју одваја. Ено их, извлаче и шибицу. Један ће да извиси.

Време му је да крпи прње па правац у бели свет где ће његов дар наћи примену.

Светлост шушкета, као станиол.

У кафић се утискују два човека и две жене, обавијени плаштом пословности. Не, Лазика није међу њима. Није ни Станимировић. Ни Апостоловић. Тешко да их и Мушмула чека, на паркингу, у ауту.

Најодважнији младић прилази столу с девојкама. Упушта се у преговоре. Двојица ортака припомажу живом мимиком. Четврти се, скисељен, претвара да га се све то ништа не ти-

че. Присутан је, наглашава читавим држањем, тек телесно. Душевно је у неком од бунгалова (јединствен, препознатљив стил, пише у онлајн каталогу, задовољство загарантовано) у коме прави русвај с бујним лепотицама, ове овде пракљаче им нису ни принети. Изасланик живо гестикулира. Девојке се кикоћу, све три истовремено. Једна праскаво, друга штектаво, трећа загрцнуто.

Пар у дну кафеа прегледа папире. Један по један. Пословна четворка се домунђава. Шта ли кувају?

Шанкер миче уснама као да пева. Сам себи, сам за себе. Или нариче над злехудом судбином. Ех, где су барови Бирмингена? Или псује простакушу која послужује. Где ли такве налазе? Не уме ништа друго него да се укипи пред гостом и сачека нарудбину. Уместо да препоручи, изазове, наведе. Пробајте тај и тај коктел, врхунски доживљај. И тако то. Да мало зацакли очицама, мрдне дупенцетом, заигра сисицама. Да муштерији чисто дође мило да потроши паре. Када му чемер постане неиздржив, бармен одлази у Јадаоницу, пре или после посла, како се заломе. Тамо га чека спремно раме за плакање. Кошта то раме, али вреди. Могао би и придошлице да препоручи, треба му, процењује искусним оком.

Јелен се досађује. Да му је да се растрчи. По шумама. По пољима.

Николи Никодијевићу онај петнаести не да мира. Ипак је то свињарија отказати човеку петнаестог. Пресећи га усред месеца. Могли су да сачекају бар до првог, ништа им не би фалило. Мада, свињарија је отказати човеку било кад. Пар дана горе-доле не чини битну разлику.

Удубио се у радну књижицу, дошло му да сабере стаж. Да види колико се тога накупило. Накрцкао је, ипак, тих годинаца, као хрчак. Није ђаб-џабе диринчио. Ваљаће му то једног дана, кад се докотрља до пензије. Онда ће да дигне све четири увис. И да се препусти уживанцији. Прво ће да се људски на-

спава. Спаваће недељу дана без прекида. Онда ће... Смислиће већ шта ће даље.

Ако се до те пензије докотрља. Свашта може да се збуди у међувремену. Може да га, насред улице, затуче какав манијак. Из чистог мира. Све је више таквих случајева. Чова откачи, па кога поткачи. Може да га звекне ауто. Спржи гром. Прождере рак. Може да откаже чука. Колико бољки чека да му скочи за врат? Досад их је избегавао с прилично успеха. Бар оне најопакије. Хоће ли и убудуће успети да их држи подаље? Или ће му нека смрсити конце? Можда и поново запуца, па га стигне метак коме је прошли пут остао дужан? Иза мире, сто ђавола вире.

Може да отегне папке из хиљаду и једног разлога. Већи су изгледи да те одстрани из живота него да се у њему задржиш.

Жена у дну, нервозним покретом, склања косу са чела. Мушкарац је усисао обе усне. „Надам се да то није ваша последња понуда и да још увек има места за договор“, каже пословна жена. Момак гестикულიра све живље. Три грације се кикоћу све веселије. Јелен би да рикне.

Хоће ли уопште давати пензије када Никола стигне на ред? Да их не укину, сувишан трошак? Ионако стално нешто укидају. Те, сувишно им ово, те сувишно им оно. Не би то било прво право које му измиче пред носом. Ако уопште има неког права. Закона има, има и свакојаким прописа, не би их све упознао да их читав живот ишчитаваш. Али права? Тешко. Ко се чега дочепа, то му је.

Чему онда збрајање годинца? Протраћене су. Да је бар стекао неко опипљиво благо па да га премеће. Да је бар зграбио који квадрат, могло се, радио је, такорећи, у башти у којој су расли, него се све нешто устегао. Други се нису нећкали. Понеки су макли и по десетак станова, па ником ништа. Ето, и Мушмула се снабдео. А Мушмула и није неки фактор. У Русији је, причало се, бивало да нестану читаве четврти. Има их

а нема. Опет, друго је Русија. Велика земља, широка душа, четврт мање или више, што да се ситничари, али и у овој нашој земљици потребит човек може да се спомогне. Ако уме. И ако хоће. Ко не уме и неће, сам је себи крив. Нема рашта да се жали. А нема ни коме. Сва жалбена већа су одавно распуштена.

Склапа радну књижицу.

Време му је да дигне сидро. Овде га ништа не задржава. Где ће? Да се стоциља до следећег кафића?

Легенда каже да су сви градски кафићи повезани подземним каналима. То је, сведоче упућени, сплет цеви којима те носи двосмерна ваздушна струја. У жељени кафић скрећеш покретом руке. Тиме се тумачи појава да понеки суграђани и суграђанке исте вечери обиђу и по тридесетак оваквих места. Приступ, наравно, немају сви. Подземна веза је доступна само на препоруку ветерана са подужим зујачким стажом. Никола није међу изабранима. Ретко је излазио, ретко залазио међу свет. Није био део друштванцета које се обредно окупља и крепи у неком згодном прибежишту. Сада му једно такво месташце не би било на одмет. Не би га заштитило али би ублажило ударац. Остала би му још једна припадност, осим оне пословне које су га управо лишили. И породичне која се подразумева.

Момак се, покуњен, враћа другарима. Преговори су неславно пропали. Несуђени саизабраници су обесили носеве. Четврти се орасположио, ето ко је извукао краћу шибицу. Девојке су се претвориле у сушту гордост. Ето како оне деле корпе.

Момци не излазе. Не излазе ни девојке. Питање је части ко ће дуже остати на попришту.

Не излази ни Никола Никодијевић. Не луња му се улицама.

Никола Никодијевић је, наравно, знао да се свакодневно догађа оно што је њега сустигло. Знао је то, али како? Читао је

у новинама, слушао на телевизији да је тог и тог месеца, те и те године, толико и толико несрећника лишено посла. Спомињала се и нека цифра. Била је позамашна али га се суштински није тицала.

Сетио се телевизијског прилога о агенцији која се бави избацивачким бизнисом. Покренула су је два брата пошто су, истог дана а у различитим предузећима, попили педалу. Идеју су им дали избацивачи по ноћним клубовима. Хоћете да се решите оних који ометају забаву? Обратите се њима. Хоћете да се решите оних који ометају пословну активност? Обратите се нама. Ми ћемо то урадити за вас. Агенција се звала Растер а препоручивала се слоганом: „Ваша мука, наша рука“.

Министар привреде и палачинки је свесрдно поздравео овај смео предузетнички подухват. Похвалила их је и директорка Завода за беспосличаре. Узели су своју судбину у своје руке, уместо да чекају да им посао падне с небеса. Или да им га Завод додели. Као да Завод има некакво складиште из кога извлачи послове по жељи.

И Никола им је одао почаст. Момци нису ни кењкали, ни губили време. Предузели су нешто. И он ће тако. Можда не данас, али већ сутра.

Николи је у начелу било јасно да би и њега могла да сустигне судбина прекобројних, али у то ипак није од срца веровао. Начело је начело, а живот живот. Начело се односи на друге, а твој живот је само твој. Између једног и другог нема неке нарочите везе.

Није то била непосредна претња већ удаљена могућност, оцртавала се негде у дну хоризонта, једва разазнатљива. Све те бројке су биле тек подаци који нису имали ништа са стварним људима, понајмање са Николом. Примао их је к знању са незаинтересованим негодовањем, као жалосну али неизмењиву појаву. Радило се ту о неким људима уопште. Новине, телевизија, радио се и баве људима уопште. Као читалац,

као гледалац, ниси лично угрожен, непосредно погођен. И најстрашније несреће се збивају неком другом, дешавају неким тамо. Ти си на безбедном. Обавештаваш се уз шољицу кафе, чашицу ракије, чашу сока, вина, пива. Уз грицкалице и мезе. Помало сажалеваш туђе невоље али помало у њима и уживаш. Као што уживаш у властитој безбедности. Па и исправности. Не страда се тек тако, без повода. Због нечега их је сустигла заслужена казна. Поштеђен си, дакле, бољи.

Сам си, наравно, нешто друго. Не бројка међу бројкама, не судбина међу судбинама, не новинска прича међу новинским причама, него Никола Никодијевић, једини, непоновљив. Нема још једног таквог. Нити ће га бити. Не могу са њим да поступају као да је било ко.

Могли су. Итекако су могли.

Било је и ближих наговештаја, сада их јасније види. Уназад се све јасније види, згушњава, поприма одређеније обресе. Машине су све чешће куњале у хангару, све ређе бректали по градилиштима. Све више послова је постојало само на папиру, као покриће за новац који је и даље на волшебан начин притицао, иако је доток био све спорији, све тањи. Он сам се осећао све сувишнијим. Коначан исход је био логичан. Ако им не требају машине, шта ће им онај ко је задужен за њихово одржавање? Макар тај носио и ласкаву титулу *fleet manager*-а.

Слутио је одавно да ово у *Chardak Building*-у неће потрајати. Није истрајало ни оно претходно, у Савграду, ма колико се овај чинио моћним. Није претрајала ни држава у којој се родио. Минули су и дани ситости. Слутило се то неком мутном, пригушеном слутњом. Зато се и преждеравало кад год се могло. Затрпавала се стрепња.

Никола је своју слутњу гурао у страну. Опет, није био изненађен када му је Мара уручила радну књижицу и уз њу онај папир који је потписао и не погледавши га. Можда би сада

могао да види шта у том папиру пише? Не, нема воље за тако нешто.

Давно је требало нешто да предузме. Овако је саучесник у сопственој пропасти. Ипак, правдао се, постоји природни закон који ти не допушта да се помериш ако баш не мораш. Урезао му се у памћење. Гласио је:

„Тело остаје у стању мировања или се креће константном брзином ако на њега не делује ниједна сила, или ако је резултат свих сила које на тело делују једнак нули.“

У његовом случају, резултат није био једнак нули.

Требало је да предупреди промену положаја.

Како да предупреди? Деловале су силе незамисливо јаче од Николе. Сустигао га је отказ као што те у рату сустигне метак. Сваки метак тражи свог човека, али га већина не нађе. У противном не би било преживелих. Откази су кудикамо прецизнији.

Шанкер би најрадије ишутирао сву ту багру која му гњечи мозак. Поготово ону четворку која се о пословима договара без коктела. Нечувени неукус.

Шиља Штука је добио читуљу. Много читуља. Било их је на читавим странама. И на половинкама. И на четвртинкама.

Николи ће дати пар сантиментара једног ступца. Уз малену сличицу.

Изашао је и чланак о Шиљи Штуки. Упуцан у сачекуши. Са пет пројектила. Пројектила, тако је писало. Још увек чува тај чланак. Хтео је да га урами и окачи на зид. Да нечим ујутру обрадује очи. Христина није дала. То није нормално, каже. А по чему није? Требало је да затражи од Александре да пресуди, за питања нормалности је била најпозванија у породици. Не би му вредело. Држала би Христинину страну.

Новине неће писати о Николи Никодијевићу. Ни телевизија га неће спомињати. Можда је тако боље.

А Лазика?

Шта с Лазиком?
Школски дани. И тако то.

5.

Председнику се врти у глави од силних будућности, принуђен је да прилегне.

Министар полиције и просвете гвири кроз школске прозоре, да провери јесу ли клупе пуне. Боље да ученици чаме по учионицама него да дивљају по улицама, на свашта је спремна обесна ђачка руља, ни навијачи са том бандом не би изашли на крај, сећа се шта су све њему радили у оном прошлом, наставничком животу, претрне када на то помисли. Наставно особље је било прва линија одбране. Залагао се да им се повећају плате, заговарао је и наставнички додатак из полицијског буџета.

У ваздуху се осећа неко узбуђење, као пред велики догађај, некакву пресудну утакмицу, шта ли. Град је малчице ошамућен. Замутио се поглед и саобраћајцима са белим шапкама на глави, и месарима у белим кецељама, и веселим дамама у лепршавим сукњицама. Заиграло је у грудима и конобарима, и планинарима, и банкарима.

Замислио се министар полиције и просвете, приљубио лице уз окно, све му се нешто чини да је поново ђачић у плавој блузи, торба га лупка по леђима, кучићи лају: ав, ав, ав! Благо њима, не морају у школу.

Замислила се и Параскева Пауновић.

6.

Куда је то кренула Параскева Пауновић? Свугде и нигде. Тамо куда је ноге однесу, очи одведу.

Купила је кутију кркера. Ето, прохтело јој се да с кркерима сиђе до реке. И нахрани рибице.

По обали, поређали се риболовци. Забацили штапове. И чекају. Да загризе. А кад загризе? Онда ће да цимну. Баце у корпу. Однесу кући. Ставе на тигањ.

А не, неће Параскеву на удицу. Доста се пекла.

Наставила је да прати реку. Лаганим ходом. Престизали су је шетачи, тркачи, бициклисти. Нека, нека је претичу, није јој криво.

Не, није ништа заборавила. Само је оставила нешто за собом. Није јој жао. Ни најмање.

7.

Никола Никодијевић живи са женом и двома ћеркама.

Жена се зове Христина. Гимназијалцима предаје о рекама, планинама и морима, о упоредницима и подневницима и томе подобном географском градиву. Воли да каже да је пропутовала читав свет. Истина, на мапи, али је на мапи ионако прегледније него ван ње.

Старија ћерка је Милена. Запливала је хировитим новинарским водама. Засад јурца по граду и вија пролазнике постављајући им свакојака питања, али се нада скором напретку. Напола јој је обећана властита ауторска емисија. Чека је, убеђена је, велики успех, чим нађе нешто што ће је издвојити из новинарске масе и избацити на сам врх.

Млађа је, Александра, на студијама. Изучава људске душе, проучава дугмиће и полугице које их покрећу. По Николином мишљењу, било би јој најбоље да се, по окончаном науковању и стеченој дипломи, позабави људским ресурсима. Да разврстава, процењује, одабира, обрађује упосленички материјал. Боље да она одлучује о другима него други о њој. Христина би је, опет, радо видела као исцелитељку. Никола је сумњичав према исцелитељском послу. Ко се петља са душама и сам ће се заплести. Александра се не изјашњава којим ће путем кренути.

О пословима и данима обеју девојака Никола има прилично неодређену, непотпуну представу, у Христининој су надле-

жности. Николи због тога није криво, ко још и са девојачким замршеностима да се носи. Није то, да кажеш, ровокопач или багер, ни булдожер, ни кран, научио је да се са њима бори.

Сво четворо се тискају у једном једва трособном стану. Није ту било места ни за белог, ни суруг медведа, ни за јелена, ни за ирваса. Баштенска корњача би, истина, имала где да се смести. Она са Галапагоса не би стала, али баштенска би. Да се неко сетио, или пожелео да је донесе.

Стан је, првобитно, био двособан, али се разноразним преграђивањима, разграђивањима и дограђивањима дошло и до треће собе.

Мањак породичног простора Николи доноси вишак кривице, у којој ионако не оскудева. Тај мањак пада на душу њему и његовим недовољним способностима. Неко други, спретнији, довитљивији, би већ свакој ћерци обезбедио по сопствену гајбу. Као минимум. А Лазика би, на пример. Ех, Лазика...

Није то учинио онда када се могло. Све је од нечег зазирао. А сада, наравно... Падом у беспослицу умногостручио је своју кривицу. Згрешио је, силно згрешио. Није достојан кућни праг да прекорачи, да Христини и девојкама на очи изађе.

Бадава себе убеђује да није згрешио већ да су према њему згрешили. Стојан Станимировић Килиманџаро, Атанасије Апостоловић Артичока или ко је већ донео кобну одлуку да се Никола Никодијевић има раставити од свог радног места и припадности која том месту следује. Можда Мушмула, увек га је, због нечег, гледао попреко, али његова моћ не сеже тако далеко. Уосталом, ни Артичока га није марио.

Ко је донео ту одлуку?! Када?! Зашто?!

Да ли би то Никола да се расправља? Да обеснажи свој отпуст?

Касно је, Никодијевићу! Касно! Примиио си онај папир и ту књижицу која ти жуља срце. Покорно, без речи протеста.

Готово је. А и да си се побунио, зар би ти то нешто вредело? С ким би се убеђивао? С Маром?

Шта је било, било је. Сада му је решити шта даље. Најувидљивије би било да више никада у кућу не привири. Да никога не оптерећује својим сувишним присуством. Када би бар могао да вечно остане у кафићу.

Не иде. И из кафића се морало једном изаћи. Своју топлу чоколаду си исцевчио, коктел ниси наручио, са медведом ниси заплесао полку ни заиграо казачок. Јелену досађујеш, девојкама не требаш, у пословне преговоре те не зову, да даље трошкаршиш не смеш, шта ћеш онда ту? Торњај се напоље, цабе заузимаш место. Мора да си цабе заузимао место и тамо одакле су те изгнали, поручује му кафић са све шанкером, јеленом и инвентаром.

А да, ипак, приупита момка за шанком да га овде упосле? Не би им био на штети. Боље не, момак је наоштрен, мргодан, свашта би му одбрусио. Ни гегутава келнерица није пријемчивије воље. А газда ко зна где је и ко зна кад свраћа.

Ни улицама не може довека да се смуца. И кући се једном мора доћи. Са стидом, као векном хлеба, под мишком.

Јесте, све то зна наш изгнаник, али опет одлаже тренутак у коме ће прекорачити кућни праг. Што је ближи прагу, то му је тескобније. Као да сам себе спроводи на погубљење.

А да одмагли у неку недођију? У тундре? У пампасе? Међу ирвасе? Па да тамо започне. Шта?

И мост са билборда би могао да послужи у одређене сврхе.

А најбољи пријатељ? Пас у пољу, књига на столу, рука на рамену? Шта с најбољим пријатељем? Па. можда би он ту нешто могао да...

Преплиће тако мисли Никола Никодијевић. И рукама маше као да неком нешто објашњава.

Ноге га саме носе свакидашњим путем. Знају своје.

Још само да прође паркић и ту је.

У паркићу ниске зеленкасте клупе без наслона. На једној се два старца надвила над шаховску таблу, у дубокој замишљености. Померају фигуре, дрхтавим прстима. Играју ту годинама, кад год им временске прилике и здравље допусте. Некад се око те клупе и те табле скупљала овећа група. Група се осула. С друге клупе га поздрављају две пензионерке из суседног улаза. Отпоздравља им.

Са треће, две млађе жене, чаврљајући, мотре на дечурлију која се суља низ тобоган. Једна је везала пунђу, друга исплела кику око главе, као венчић. Мирује клацкалица. Не лете љуљашке. Неки момци се растрчали по терену за баскет. Лопта одскаче од земље, туп, туп, туп. Панг, одбија се од обруча. Метално.

Слично је било јуче, слично ће бити сутра. Слично за све осим за...

Небо је глатко, ведро. Сунце сија, али не претерује. Ваздух милује кожу. Професор види небо прекривено метлама.

Ево Николе код улаза у зграду. Пребрзо је стигао. Још увек није успео да смисли како да саопшти жалосну вест. Мора то пажљиво, заобилазним начином, да их не узнемири. Да их не узнемири?! Свашта би он хтео. Као да је то могуће. А што би ишта саопштавао? Што своје новостечено беспосличарство не би задржао за себе? Бар данас. Или још пар дана. Можда се нешто догоди. Можда се у Chardak Building-у предомисле и позову га натраг. Чим увиде грешку. Чим схвате штету коју ће им нанети његово одсуство.

Проверава мобилни. Не, нема пропуштених позива.

Лифт га је пребрзо изнео до стана. Обично то дуже траје.

Покушава да се прибере, ободри.

Притиска звоно.

Нећемо са њим преко прага. Лакше ће му бити да обави то што мора без присуства страних људи. Или да прећути оно што је мучно рећи.

8.

Где то затичемо нашу Параскеву? Зар у полицијској станици? Шта ће ту? Да је нису привели због каквог преступа?

Не, није се огрешила о закон. Заправо, можда и јесте, у незнању шта чини. Има толико тих закона, о неки ћеш се и нехотице спотаћи. Али и да се тако нешто збило, није овде доведена као прекршилац.

У ствари, није уопште доведена, Дошла је својевољно, требало јој је преноћиште. Не може да спава ни у парку, ни на грани. Власт је дужна да се постара за бескућнике и да сваком нађе кров над главом, ако већ не може да свима подари мир у души.

Дежурни нема разумевања за њен захтев, нису хотелска установа, каже.

Ипак, многи ту преноће, није лако одвратити Параскеву.

Само они који су се огрешили о закон, одрешит је дремљиви пандур.

Дакле, зликовци су повлаштени у односу на поштен свет? Саветује ли то њој прељубазни господин да почини какво злодело, не би ли стекла право на државно уточиште?

Никако, нашао се дежурни у небраном грожђу. Напротив, налаже јој да се строго придржава закона, то му је обавеза.

А ако је закон климав, па заједно са њим љосне, шта онда? обавештава се Параскева, и ту могућност ваља узети у обзир.

Полиција није надлежна по питању климавих и посрнутих закона, скида са себе одговорност дежурни. Радо би скинуо и униформу и опружио се. Шта му је ово требало? Лепо су га наговарали да иде у попове, а он није хтео. Сада би хркао све у шеснаест и сањао анђеле на небу уместо што овде дрежди и замлаћује се са свакаквим особама. Сам је себи окадио, нико му није крив. Сирота душа, међутим, тражи одушка па ту и тамо, од све муке, наш добричина дâ неком пендреком по ребрима. Даље од ребара не иде. Бубреге ни такоа не би.

Посрнулим и осталим законима се баве влада и скупштина, обавештава посетитељку. У уређеној држави се зна ко шта ради.

Поштује Параскева и уређеност, и државу. И све што треба. Али и даље нису решили где она да преспава. Неће, ваљда, на клупи?

Зашто на клупи? Клупе нису постављене за спавање него за седење. И то по дану, да се шетајући народ мало одмори кад посустане. Ноћу могу да послуже и за мажење, љубакање и грљење, даље на јавном месту не би ваљало ићи. Што се госпође тиче, нека се пријави у хотел. Тамо се добија преноћиште са доручком. Колико да зна, да им, којим случајем, ујутру не ба-не на бурек.

Није при парама.

Нека онда иде у хостел, тамо је јефтиније.

Нема ни за хостел.

Где је досад спавала?

Отуд је отишла. И кључеве је бацила у сливник.

Ааа, побегуља, значи? искезио се полицајац и почешао по глави. Уосталом, шта га се то тиче? Није дужан да је враћа мужу или кога већ има. Ни да је приводи породичним обавезама. Што да се меша у њихове домаће ствари.

Нека се госпођа врене тамо откуд је утекла, саветује је, ипак, поради очувања породичних вредности.

Да скочи себи у уста? Не долази у обзир.

Што се полицијe тиче, може да скочи и на нос, није забрањено. Забрањено је скакати са зграда и мостова. Забрањено је бацати се под воз или камион. Или под службена возила, полицијска, војничка, болничка, ватрогасна. Остало може. Гарантовано је слободама и правима.

Дежурни би радо дунуо у свећу, склопио очи, сањао виноград. И набрекле гроздове. И преврело вино. И једра недра. Али, нема ни свеће, ни винограда, ни гроздова. Нема ни недара.

Значи, ко скочи с моста може да рачуна на државно преноћиште?

Биће сместа притворен, уверава дежурни. И предат на даље гоњење. Због нарушавања јавног реда и мира. И угрожавања сопствене и туђе безбедности. Шта ако се сручи на главу неком чамцији?

Пријављујем се да сам скочила.

С моста?

С моста.

А што онда нисте мокри? не узима дежурни Параскевину изјаву здраво за готово.

Осушила сам се успут.

А имате ли сведоке? не да се дежурни насамарити, стара је то видра.

Нема сведока. Скокови с моста су усамљеничка радња, не водиш друштво са собом.

У том случају, жали, али не може ништа да предузме без материјалних доказа и сведока. Закон му везује руке. Дежурни је пребацио чланак преко чланка, да покаже како је везан.

Параскева напушта полицијску станицу. Ако неће да јој изађу у сусрет ни колико пијанцу, ни колико џепарошу, ни колико уличном силецији, у реду, не вреди да се препире. На клупама је тврдо, под мостовима је још горе. Али је зато на

облацима меко, мекше не може бити. На небу, за инат, ниједног облачка нема. Зацаклиле се звезде као да сијају за опкладу.

Где да се дене Параскева? Куда ће наша пауница? Да неће на мрежу? Да је вежу? Да је прежу?

9.

Пред зору је Николу Никодијевића ухватио танак, крзав сан. У том сну су га походили Станимировић, Апостоловић, Мушмула. Нешто су му довикивали са неког чамца, офарбаног веселим бојама, али није успевао да разабере шта. Речи су им биле неразговорне, као да се пробијају кроз воду. Мара је пецала на обали. Повукла је удицу и извукла белог медаведа. Не, ни бели медвед не пије коктеле, одмахивао је шанкер главом, а јелен је затресао моћним роговима. Снажна светлост је разгрнула тмину дунгле. Кашика багера је носила голе, вижљасте, црнупурасте девојке. Заиграле су чим су дотакле тло. У Савграду је дошло до стрке. Нестало је сапуна. Да неко није здипио све уредно прокњижене залихе? Шиља Штука се затворио у оставу са шефицом рачуноводства па је фризира.

Билборди су се плазили пролазницима. Натмурени човек је искочио из реке, равно на мост, као на филму који се одмотава уназад.

„Твој најбољи пријатељ, твој најбољи пријатељ“, умиљавао се гаров слону високо подигнуте сурле.

Милена је људима у утешитељском, премијерском реду делила комаде пите с јабукама. Александра се, с упитником у руци, врзала око председничког. Христина се, жубораво, дошапавала са планинским потоком.

И све нешто тако. Испрекидано, збркано.

Из постеље га није подигла снага воље него моћ навике. Што се воље тиче, остао би да лежи све до судњег дана, све док му небески рецепционер, са пословним осмехом, не уручи кључеве рајског или пакленог насеља. Како му се већ заломи.

Да је до расположења, ни очи не би отворио. Шта има и да гледа? Да је бар урамио страницу са Шиљом Штуком и окачио је о зид, насупротив узглавља. Ситне радости су со, першун, целер, мирођија живота.

Навика је чудо. Сила над силама. Држи, непобитно је утврђено, и свет и свемир. Зар би се Земља вртела око себе, као чигра, зар би се обртала око Сунца, да није навикла? Стала би чим јој дојади. Или би одлутала у ко зна какве космичке даљине. Оно што важи за звезде, планете и томе подобна небеска тела, важи и за земаљска – биљке, животиње, људе. Што би шљива рађала сваке године? Као, мерак јој да је прометну у ракију? И попију. Што би људи из дана у дан шипчили истим путевима, мимоилазећи се, сударајући, одбијајући једни од других? Све док им се не разлабаве опруге, не поиспадају шрафови, не зарђају точкићи. Или док их, сљуштене олупине, не уклоне с пута.

Навика је сила која свет држи на окупу. И у покрету. Без ње би све стало. Или би се распало у парампарчад. То је чињеница. Остало су нагађања.

Уставши, шибан навиком, Никола се упустио у уобичајену трку са часовником, ваља остварити задовољавајућа пролазна времена. Пренуо се при бријању.

Куда би ти то? Којим послом? упитао га је насапуњани, из огледала, подсмешљиво.

Чему подсмех? љутнуо се Никола. Чему ликовање над злехудом судбином људском? Чему злурадост. И то од кога? Зар је то начин?

Јесте, нема куд, морао је да призна, снужено. Али опет, боље да буде спреман ако, рецимо, позову из Chardak Building-a, да исправе грешку.

Бријач је уступио место стрепњи.

Презао је од сусрета са Христином, Миленом, Александром. Хоће ли наћи сажаљење у њиховим очима? Или презир? Можда бес?

Напрсли су њихови дани. Зна се због кога. Пукотина ће се ширити.

Тако се и бродом безбрижно плови. Путници се излежавају, сунчају на палуби. Картају се, досађују, оговарају. Праве планове. Плету свакојаке мреже. Поступају као да је вечност пред њима. А вода већ продире, куља. Рибе се, у дубинама, радују неочекиваном obroку.

Ех, путници. Има ли лакомисленијег створа од путника? Сасвим се предао у туђе руке. Пустио је мозак на отаву. Узда се у купљену карту. А та карта. Ех, карта.

Са девојкама се сретно мимоишао.

Христина га је, са скуваном кафом, чекала у њиховој соби. Ту прву кафу су испијали заједно, била је урачуната у деонице које треба превалити до посла. Била је то прилика да се претресе дан који се отварао пред њима. И онај који се затворио. Да се размотре недеље, месеци, године. Избистре породични планови и прилике.

Била је то прва јутарња кафа у ванредним околностима. Хоће ли донети одлучне, а неопходне мере? Или ће протећи у туробним тужаљкама, сакатој срцби, околишању, оклевању?

Не, неће бити ридања по ритовима. Ни вајкања под врбама. Ни кукања под кестеновима.

Неће бити ни освете за којом срце жуди.

„Узмимо и да смакнеш Станимировића, шта смо тиме добили?“, објашњавала му је Христина разложно, као каквом детету. Да се није посаветовала са Александром како да са њим

поступају? Будући да је у посебном, постотказном душевном стању. Или то делује дугогодишње педагошко искуство?

„Не морам баш да га смакнем. Биће довољно и да...“

„Без обзира. Гледамо унапред, не уназад. Не осврћемо се.“

Растумачила му је онај папир који је избегавао да отвори. Потписом је пристао на споразумни раскид радног односа. Као технолошки вишак. И одрекао се сваког даљњег потраживања.

Чекали су га бројни задаци. Набројали су, један по један. Ни беспосличар није беспослен.

„Претурили смо и горе“, казала је Христина.

Јесу ли? Претурили смо најгоре, рекли су једно другом када су сирене замукле, бомбе стале, рат привезан ланцем. Мир је, ипак, деловао преварно, крхко. Пре као предах до следеће пуцњаве него као трајно стање.

Најгоре никако да прође. Стално је пред тобом, никада иза тебе. Шта си прошао, прошао си. Више не може да ти науди. Али може оно што те тек чека, а не знаш шта је. Прети оно што ће бити, не оно што је било. Преточена у сећање, прошлост је постала безопасна.

„Изгураћемо“, казала је Христина.

„Изгураћемо“, потврдио је Никола. Није био баш убеђен, али, нека јој буде.

10.

Мирис кафе је заголицао ноздрве Параскеви Пауновић. Пушиле су се шољице од плавкастог порцелана.

„Добро ти јутро, тетка“, поздравиле су је девојке. Једна је била риђа као јесен. Праменови су јој прекривали чело. Звала се Огњанка. Другој је коса, црна као угаљ, падала на рамена. Звала се Тихана. Огњанка је изучавала звезде, Тихана језик.

Њих две су је синоћ покупиле на улици, као одлутало куче, и довеле у своју гајбу. Побринућемо се ми за тебе, тетка, тако су рекле. И побринуле су се.

Тражиле су да им исприча шта је све доживела током дана. Параскева се бранила, нема она никаквих посебних доживљаја.

„Мани нас, тетка, те скромности. Како немаш доживљаје? Свако има доживљаје. Само што неки знају да их имају, неки не знају. А неки неће да знају. Па се стално досађују. Нас две једна другој сваке вечери испричамо све своје доживљаје. Причамо их и причамо, а дан нараста и нараста, све док не испуни собу. Тек онда идемо на спавање“, објашњавале су јој углас.

Па јесте, има и она доживљаје, признала је себи. И развезла причу. Поменула је и извесног Лазикића, начињеног од струјних кола и жица, и кључеве у сливнику, и полицијску станицу, и...

Огњанка и Тихана су је подстицале узвицима: „Види ти, како је то занимљиво. Како је то чудно. Како је то необично.“

Прича је призивала доживљаје. Доживљаји су подстицали причу. Дан је нарастао и нарастао. Све док више није имао где да стане.

Тако је било синоћ.

Пробудила се са осећањем да је, после дугог избивања, коначно стигла кући.

Припала јој је шољица са јеленом. На Тиханиној се гегутао бели медвед. По Огњанкиној је јурцало свемирско камење.

„Ти, тетка, треба да упишеш метафизику“, навалила је Тихана, између гутљаја кафе.

„Тако је, тетка, ти мораш да упишеш метафизику“, подупрла ју је Огњанка. „Рођена си за метафизичарку. Пази шта ти ја кажем.“

Па. можда и упише. Зашто не би? Занимало ју је оно иза. Оно што не видиш. Осим када ти се замути па изоштри поглед.

Раније није знала да је то занима, али сада зна. Открила је свој нови позив.

„Одох ја да истражујем“, обавестила их је када су завршиле с кафом.

„Само ти истражуј, тетка.“

И хоће. Свачег има а да на то није обраћала пажњу.

Рецимо, „Банку у банкрот“, писало је на зиду. Поновило се то више пута. Пратили су је ти графити, као какав бојни поклич.

Параскева није била ратнички расположена. Иако, са тим банкама. Поставиле се на сваки ћошак, забациле штапове, такле мамце. Чувала се, није загризла удицу.

Како то мисле да их банкротирају? питала се Параскева, графит јој није дао мира.

„Твој најбољи пријатељ!“; заиграо јој је пред очима позив окачен о кажипрст.

Њен пријатељ? Њен најбољи пријатељ? Баш да га упозна.

Најбољи пријатељ се распростро на више шалтера.

Стала је у ред натмурених, натуштених, намргођених. Шта ли је свим тим људима? Да их не мучи стомак? Не кињи зуб?

„Изволите“, осмехнула јој се банкарска службеница, са циклама марамом око врата. Осмех се упињао да буде ведар, предусретљив. Али није ишло. Остао је одсутан, смежуран, суморан. Било га је на лицу, не и у погледу.

„Најбољи смо пријатељи, ред је да се упознамо.“

Параскева је пружиала руку.

„Параскева Пауновић“, представила се. Додала је и: „Самостални истраживач“.

Службеница се промешкољила. Осмех јој је склизнуо са усана. Пљуснуо на шалтерску плочу. Плуп.

Пад је пореметио осетљив банкарски механизам. Поремећај је призвао чувара у униформи боје августовског мора у праскозорје. Догађало се нешто необично. Све необично је сумњиво, у свашта може да се изроди. А на ког ће да гракну ако до тога дође? На њега, зна се. Како си могао да дозволиш да се то деси? Зашто те ту држимо? Зашто те плаћамо? Био је надлежан за одржавање обичности.

„Неки проблем?“, службеницу је погледао упитно, Параскеву подозриво и прекорно.

„Ах, не. Никакав проблем“, службеница је брзо, покретом усана као да сркће, покупила осмех са плоче и вратила га на своје место. „Госпођа само жели да се упозна.“

„Ваш најбољи пријатељ, драго ми је“, Параскева је и чувару пружиала руку. Прихватио ју је млако, у недоумици. И сместа пустио. Параскева би могла и да се увреди због оваквог понашања. Да је увредљиве природе. Као што није.

Службеница је очима давала знаке чувару али овај никако да их разуме.

Дошло је до застоја. Застој је изазвао гунђање. Шта ако гунђање прерасте у побуну? Да позове коњицу?

Где ли и зашто ови журе? питала се Параскева. Питање је поновила гласно свима који су се ту затекли, заједно ће лакше доћи до одговора.

„На журку, тетка. На журку“, добацио јој је младић са баркарним минђушама-алкама.

Младићев одговор је пропраћен смехом.

„Хоћете се добро забављати на тој журци?“

„Још питаш? Има све да прашти од забаве.“

„Могу ли и ја тамо? Хоћу и ја да се забављам.“

„Кад се подмладиш, тетка. Није журка за твоје године. За тебе је супица, серијица па повечерје.“

Јесте, повечерје, подсетио се чувар војничких дана, некако носталгично. Али ова овде није служила војску па не зна шта је то.

„А, је ли?“, умешао се човек седе косе, у беспрекорном одећу боје шкриљца. „Шта ту жвалавиш? Данас смо сви млади. Нема старих. Ако изузмемо вас балавурдију. Тебе, на пример. Ти си се стар и родио.“

„Ма шта ми рече?“

„И ова госпођа је млађа од тебе, и ја сам млађи од тебе. И то бар дупло.“

„Не дркај, дедице. Ја бих за вас пензосе увео полицијски час, а не да се по цео дан мувате околу и правите гужву где год се нацртате.“

„Ти ћеш мени да полицајишеш? Што ме препаде, немаш појма. Ја сам своје поштено одрадио. Ти до пензије нећеш ни стићи.“

„Ти ћеш да ми кажеш?“

„Ја ћу да ти кажем. Нећеш стићи ни да се запослиш, а камоли пензију да дочекаш.“

„А, је ли?“

„Јесте. Није да сам двапут, него сам трипут млађи од тебе. И дан данас бих овде могао да заиграм казачок, а теби је и дупе тешко да помериш.“

„Заиграј, баш да те видим.“

„Е баш, нећу, теби заинат. Него да ја тебе видим. Ајмо“, пљеснуо је рукама господин, „раз, два, три!“

Чувару су се ноге саме покренуле али је успео да их обузда.

Момак са алкама је остао непомичан.

„Шта би? Да се ниси заковао?“

„Баш да ти не играм. Нисам ти ја мечка да ми заповедаш. Не знам ти ни шта ти је то *раз, два, три*.“

„А ти би уан, ту, фри, је ли, говно издајничко? Знаћеш, знаћеш, кад долети баћушка да вас све доведе у ред. Много сте се распустили. Играћеш како ти се каже, па ћеш да тражиш још. Такви *уан, ту, фри* су и уништили ову земљу. Никаквог посла нећете се да подухватите. Него као мачори обилазите око амбасада да видите где можете да здимите или да мољакате да вас упишу у шпијуне.“

У реду је растао немир.

Службеница је вртела прстом о чело, показујући чувару на Параскеву.

„Докле ћемо ми овде да чекамо?! Свакакве пуштају у банке! Не би то смело тако! Морало би да се зна ко може а ко не може да уђе у ову установу!“, чули су се повици.

Чувар никако да се прибере. Спуштао је руку до футроле службеног пиштоља, па је враћао натраг. Спуштао, враћао. И тако више пута. Пиштољ није овде имао шта да тражи али му је ипак био једино упориште. Колико је само пута замишљао како га муњевито потеже на разбојнике и спречава пљачку, испаливши читав шаржер. Баш онако као што је гледао у фил-

мовима. И запослио се као чувар да би се изједначио са филмским јунацима. Предочавао је себи новинске наслове, телевизијске емисије. Чекао је ту пљачку као што неко чека љубав или посао свог живота. Пљачка никако да стигне. Отезали су се сиви дани.

И сад му западе да решава ову недостојну будалаштину. Била је то спрдња са његовим сновима. Најрадије би их сво троје зграбио за врат, као пилиће, и побацао напоље. Али се није могло. Забрањивала су правила куће. Са друге стране, правила куће нису дозвољавала ни застоје. Све је морало да тече као на траци, следећи, следећи, следећи. Жестоко ће му замерити ако ово не распетља под хитно. Али ће му замерити и ако то уради на трапав начин. Можда је ипак изабрао погрешан посао. Можда би му било боље да је постао багериста. Ту бар нема шта да се мислиш.

„Молим вас, даме и господо, најлепше вас молим.“, завапио је.

„Где ти то видиш даме и господу?! Мора да ти се причињава“, допрло је из реда.

„Људи моји.“, покушала је и Параскева да припомогне.

„Где ти овде видиш људе?“

„Ти да ћутиш, ти си све ово и закувала!“

„Послали су је банкротирци!“, цикнула је жена у костиму боје цвекле.

Банкротирци, само му је још то требало, чувару се смркло пред очима.

Службеница је спустила прст са чела и укипила се, отворених устију.

„Јесте, препознајем ја одмах такве. Хоће да нас све оставе без кредита. Зато ово и раде.“

„Зови полицију!“

„Шта полицију?! Зови војску!“

Понесен повицима, чувар се машио телефона. Па одустао. Само су му полиција и војска фалили. Још ће му и телевизију неко навући на врат.

„Молим вас, госпођо, да напустите наш пословни простор“, обратио се одлучно Параскеви.

„Да оставим свог најбољег пријатеља?“

„Ево, овуда“, суздржавао се да је не ћушне.

Добро, кад је терају, Параскева се ником не намеће.

Крај прве петине

Овим поглављем завршава се петина романа *Беспосличари*.

Електронско издање читавог романа можете купити на:

<https://www.smashwords.com/books/view/827588>

А ево где можете наћи и штампано издање *Беспосличара*:

<http://dejansimonovic.blogspot.com/p/kupovina.html>

О аутору

Дејан Симоновић, рођен 1960. у Врању. Живи и ради у Београду.

Објавио:

Кројач из Улма (роман), Пегаз, 1987;

Неодољива драж њозива (сотија), Филип Вишњић, 1992;

Заклон (роман), електронско издање аутора 2010;

Приказа (роман), Албатрос плус, 2011;

Бесјосличари (роман), Књижевно друштво Хипербореја, штампано издање, 2015;

Расширојсџива (збирка прича), Књижевна радионица Рашић, 2017.

У књижевној периодици објављује приче и есеје.

Извођене радио-драме: *Освић*, *Жрџива*, *Плаћеници*, *Маџирози*. За радио-драму *Маџирози* добитник је прве нагаде за конкурс Радио Београда за радио-драму 2016. године.

Био је уредник у Књижевној речи и Књижевном магазину. Уредник је трибинског програма Српског књижевног друштва.

Блог: <http://dejansimonovic.blogspot.rs>